

การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
Implementation of Professional Learning Community of Schools
under Bueng Kan Primary Educational Service Area Office

ลลิตา ศรีโพนงาม¹, สุมาลี ศรีพุทธรินทร์²

Lalita Sriphonngam¹, Sumalee Sriputtarin²

¹⁻²สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

¹⁻²Educational Administration and Development, Faculty of Educations, Nakhon Phanom University, Thailand

Corresponding Author: Email: auratsamee22@gmail.com

(Received: September 26, 2024; Revised: October 20, 2024; Accepted: November 9, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ 2) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู จำนวน 350 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน ได้มาโดยการสุ่มแบบ แบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .25-.73 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .94 ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .24-.82 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค และค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น แบบปรับปรุง

ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน พบว่า มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยรวม เท่ากับ .111 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับด้านที่มีค่าที่สูงสุดไปหาค่าที่ต่ำสุด ได้แก่ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ด้านโครงสร้างสนับสนุน ด้านการมีภาวะผู้นำ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีส่วนร่วม ตามลำดับ

คำสำคัญ: การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน; สภาพปัจจุบัน; สภาพที่พึงประสงค์; ความต้องการจำเป็น

Abstract

This research aimed 1) to study the current and desired situations for implementing Professional Learning Community (PLC) of schools under Bueng Kan Primary Educational Service Area Office, and 2) to assess the needs for implementing PLC in schools under Bueng Kan Primary Educational Service Area Office. The sample group consisted of 350 school administrators and teachers, followed Krejcie & Morgan's table in the sample size specification, and they were selected by stratified random sampling. The instruments were two five-rating scale questionnaires: a questionnaire on the current situations for implementing PLC of schools with the Index of Item Congruence (IC) between .80-1.00, the discrimination between .25-.73, and the reliability of .94; and (2) a questionnaire on the desired situations for implementing PLC of schools with the Index of Item Congruence (IC) between .80-.1.00, the discrimination between .24-.82 and the reliability of .96. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, Cronbach's alpha coefficient, and Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}).

The research results revealed that (1) The overall current situations for implementing PLC of schools were at the high level, while the overall desired situations for implementing PLC of schools were at the highest level. (2) The need assessment for implementing PLC of schools indicated that the overall priority needs index was .111. When considering each aspect, the highest to lowest needs were ranked as follows: community of practice, professional learning and development, support structure, leadership teamwork, and shared vision, respectively.

Keywords: Implementation of Professional Learning Community of Schools; Current Situations; Desired Situations; Needs

1. บทนำ

การบริหารจัดการศึกษาไทยในปัจจุบันท่ามกลางกระแสแห่งความเป็น โลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขการปรับเปลี่ยนการแข่งขันเพื่อสร้างข้อได้เปรียบและความมุ่งมั่นของสังคมที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็วและมีความหลากหลายนั้นต่างก็ส่งผลกระทบต่อวงวิชาชีพ ดังนั้นการศึกษาของไทยจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงตามยุค โลกาภิวัตน์ (อำนาจ เหลื่อน้อย. 2561)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่มีความสำคัญในการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งใน ด้านวิชาชีพและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และยังส่งผลดีต่อครูผู้สอน คือลดความรู้สึกโดดเดี่ยวงานสอนของครู เพิ่มความรู้สึก ผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้นโดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติพันธกิจอย่างเข้มแข็ง ส่งผลให้ครู ต้องการเรียนรู้ร่วมกันและรับผิดชอบต่อการพัฒนาของผู้เรียนโดยรวมเข้าใจเนื้อหาสาระที่ต้องการจัดให้ผู้เรียนได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการตระหนักถึงบทบาทและพฤติกรรมการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2560)

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีรูปแบบและวิธีการ ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งโลกในยุคปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลารวมทั้งรูปแบบความสัมพันธ์ของคนในสังคมก็แตกต่างไปจากเดิมทำให้ทักษะความต้องการในการดำรงชีวิตก็เปลี่ยนแปลงไปการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบันจึงเป็นในรูปแบบผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการลงมือทำโดยเป็นการเรียนที่เน้นความร่วมมือและเรียนกันเป็นทีมมากกว่าจะเรียนเพื่อผลสัมฤทธิ์เฉพาะตนเองซึ่งการเรียนลักษณะนี้นักเรียนจะเรียนรู้จากการกระทำและการคิดของตนเองครูอาจารย์มีหน้าที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเน้นให้เกิดผลลัพธ์ที่ผลสัมฤทธิ์เป็นรายบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน ความคิดเช่นเดียวกันนี้ได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยอย่างหลากหลาย ครูและนักเรียนสามารถทำงานร่วมกัน ในกลุ่ม ที่เรียกว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การศึกษาจำนวนมากแสดงให้เห็นว่า กลุ่มเหล่านี้มีประโยชน์สำหรับครูและนักเรียน (วิจารณ์ พานิช. 2555) โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องตระหนักและสื่อสารอย่างชัดเจนในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนในกระบวนการ พัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอีกด้วย การปรับปรุงคุณสมบัติทางวิชาชีพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในยุคปัจจุบัน และประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน (อัมพันธ์ ดอกเตย. 2565) อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนที่จะสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ภายใต้เขตอำนาจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า การจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน ยังขาดความต่อเนื่องในความเป็นจริง และบางโรงเรียนยังมีแนวปฏิบัติค่อนข้างน้อยในการดำเนินงานเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ การมีภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม โครงสร้างสนับสนุน และชุมชนกัลยาณมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จึงมีความต้องการที่จะผลักดันนโยบายด้านการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่การปฏิบัติและสร้างความตระหนักให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน เกิดการส่งเสริมสนับสนุน ขับเคลื่อนการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนต่อไป เพื่อใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม (นุสรา วงศ์จันทร์. 2557)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ทั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางสำหรับครู และผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ หน่วยงานทางการศึกษาอื่น ๆ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

3. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิดของ Zhu and Wu. (2012); Zhao. (2013); Wang et al. (2013); Chen et

al. (2016); Wei Yuanyuan. (2018); สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2559); กระทรวงศึกษาธิการ. (2560); ศิวกร รัตติโชติ. (2561); อำนาจ เหลือน้อย. (2561); อัมพันธ์ ดอกเตย. (256551) และได้สรุปกรอบแนวคิดการวิจัยเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน หมายถึง ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ สร้างค่านิยม แนวปฏิบัติ และเป้าหมายที่โรงเรียนพึงปฏิบัติร่วมกันเกี่ยวกับด้านการสอน และการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเน้นที่ การเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีประสิทธิภาพและโรงเรียน มีประสิทธิผลเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ และการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียน ร่วมวางแผนการทำงาน ร่วมแบ่งปันข้อมูลสารสนเทศ มีความรับผิดชอบร่วมกัน เปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคนแบ่งปัน ประสบการณ์ที่ได้ปฏิบัติ การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนหรือการทำงาน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน แก้ปัญหาร่วมกัน และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน

3. การมีภาวะผู้นำ หมายถึง การแสดงถึงการเป็นผู้นำในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียน โดยใช้หลักประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในการบริหารกระจายอำนาจให้ความรับผิดชอบ การตัดสินใจ ส่งเสริมการเป็นผู้นำในทีมของครู และบุคลากรในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้เกิดเป็นผู้นำร่วมกันของสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

4. การทำงานเป็นทีม หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ สร้างพลังในการเรียนรู้ร่วมกันมีการเรียนรู้การทำงานเป็นทีมงาน โดยบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานต่าง ๆ รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีการวางแผน กำหนดเป้าประสงค์ในการปรับปรุง และการทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้

5. โครงสร้างสนับสนุน หมายถึง องค์กรที่มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการภายในองค์กร การวางโครงสร้างของการทำงานที่เหมาะสมกับบุคลากร ผู้บริหารต้องใส่ใจต่อความสัมพันธ์ของบุคลากร และสามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงาน มีการสื่อสาร มีระบบสารสนเทศที่ดี จนนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมที่ยั่งยืนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

6. ชุมชนกัลยาณมิตร หมายถึง สภาพแวดล้อมของการทำงานและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขของผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียน โดยการเอาใจใส่ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นทำงานร่วมกันด้วยบรรยากาศความเป็นมิตร มีหลักในการอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ มีความรู้สึกแบบเกื้อกูล และเอื้ออาทร เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าต่อองค์กร

4. วิธีดำเนินการ

4.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2,449 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 244 คน และครู จำนวน 2,205 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. 2567)

4.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้น 350 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 35 คน และครูจำนวน 315 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยเทียบตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970) ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้ ฉบับที่ 1 มี 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ประกอบด้วย สถานภาพ และขนาดสถานศึกษา ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา ระหว่าง .80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .25-.73 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94 และฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา ระหว่าง .80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .24-.82 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 ฉบับ โดยใช้ออนไลน์ (Google Forms) ได้รับคืนจำนวน 350 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีการวิเคราะห์ (1) ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) (2) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และนำเสนอข้อมูลโดยการแสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (3) การประเมินความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพของโรงเรียน ซึ่งเป็นข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มาคำนวณหาค่าดัชนีการวัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง PNI_{Modified} (สุวิมล ว่องวานิช. 2562)

5. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบ สอบถาม นำเสนอข้อมูลโดยการแสดงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตารางที่ 1 แสดงสถานภาพ จำนวน และร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

สถานภาพ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
ผู้บริหารสถานศึกษา	35	10
ครู	315	90
รวม	350	100

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 350 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และครูจำนวน 315 คน คิดเป็นร้อยละ 90

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

5.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพของโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.30	.60	มาก	4.74	.33	มากที่สุด
2. ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ	4.32	.59	มาก	4.89	.20	มากที่สุด
3. ด้านการมีภาวะผู้นำ	4.37	.54	มาก	4.89	.21	มากที่สุด
4. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.44	.35	มาก	4.96	.14	มากที่สุด
5. ด้านโครงสร้างสนับสนุน	4.36	.36	มาก	4.91	.21	มากที่สุด
6. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	4.27	.55	มาก	4.92	.22	มากที่สุด
รวม	4.39	.37	มาก	4.88	.12	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านที่ 4 ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านที่ 6 ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านที่ 4 ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม

5.2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง และลำดับความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน	D	I	$PNI_{Modified}$	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.30	4.74	.102	6
2. ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ	4.32	4.89	.131	2
3. ด้านการมีภาวะผู้นำ	4.37	4.89	.118	4
4. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.44	4.96	.117	5
5. ด้านโครงสร้างสนับสนุน	4.36	4.91	.126	3
6. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	4.27	4.92	.152	1
รวม	4.39	4.88	.111	

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง และลำดับความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

โดยรวมมีค่าเท่ากับ .111 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีจำนวน 5 ด้าน ที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวม ได้แก่ ด้านที่ 6 ด้านชุมชน
กัลยาณมิตร ($PNI_{Modified} = .152$) ด้านที่ 2 ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ($PNI_{Modified} = .131$) ด้านที่ 5 ด้านโครงสร้าง
สนับสนุน ($PNI_{Modified} = .126$) ด้านที่ 3 ด้านการมีภาวะผู้นำ ($PNI_{Modified} = .118$) และด้านที่ 4 ด้านการทำงานเป็นทีม
($PNI_{Modified} = .117$)

6. การอภิปรายผล

จากการศึกษา สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้
ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผู้วิจัยพบว่า มีประเด็นควรนำมาอภิปรายผล
ดังนี้

6.1 สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มี
ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมสัมพันธ์ภาพอันดีในทีมโดยร่วม
พูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำงาน สร้างสภาพแวดล้อมของการทำงานและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยการเอาใจใส่
และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทำงานร่วมกันด้วยบรรยากาศความเป็นมิตร มีหลักในการอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกันด้วยความ
เต็มใจ มีความรู้สึกแบบเกื้อกูลและเอื้ออาทร เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าต่อองค์กร (อำนาจ เหลือน้อย, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับ
งานวิจัยของ กรองกาญจน์ นาแพร่ (2560) ทำการวิจัยเรื่อง การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการ
บริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ทั้ง
ภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วย ระบบสนับสนุนในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน และ
ภาวะผู้นำร่วม วิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน และการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับ
มาก ทั้งภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วย การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวัดผลประเมินผล และ ดำเนินการเทียบ
โอนผลการเรียนและการนิเทศการศึกษา การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
ระบบสนับสนุนในโรงเรียน ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน และภาวะผู้นำร่วม และวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกันเป็นปัจจัย ที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

6.2 สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุก
ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากร มี
กระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ สร้างพลังในการเรียนรู้ร่วมกันมีการเรียนรู้การทำงานเป็นทีมงาน โดยบุคลากร
ภายในโรงเรียนร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานต่าง ๆ รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีการวางแผน
กำหนดเป้าประสงค์ในการปรับปรุงและการทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ (อัมพันธ์ ดอกเตย, 2565) ซึ่ง
สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชญ์พัฒน์ ใจเมือง และคณะ (2563) ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาชุมชน แห่ง
การเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึง
ประสงค์ ของรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก
ที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

6.3 การประเมินความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยภาพรวมมีค่าดัชนีวิเคราะห์การจัดลำดับ ความต้องการจำเป็นแบบ
ปรับปรุง เท่ากับ .111 พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับแรก ได้แก่ ด้านชุมชนกัลยาณมิตรมีค่าสูงที่สุด โดยด้านการ

เรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ด้านโครงสร้างสนับสนุน ด้านการมีภาวะผู้นำ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมตามลำดับ ด้านชุมชนกัลยาณมิตรเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ สูงเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีค่าความต้องการจำเป็นเท่ากับ .152 เนื่องจากชุมชนกัลยาณมิตร เป็นการทำงานและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขของผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียน โดยการเอาใจใส่ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นทำงานร่วมกันด้วยบรรยากาศความเป็นมิตร มีหลักในการ อยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ มีความรู้สึกแบบเกื้อกูล และเอื้ออาทร เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าต่อองค์กร (ศิวกกร รัตติโชติ. 2561) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร์ (2560) ทำการวิจัยเรื่อง ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และแนวทางในการนำมาใช้ในสถานศึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PCL นี้คือ วิธีการพัฒนาครู โดยการจัดบรรยากาศให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ครูไม่โดดเดี่ยวและมีเครือข่ายในการทำงานเพื่อได้พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน PCL มีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) เป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์อันดีและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข 2) เป็นชุมชนที่มีฉันทะและความศรัทธาในการทำงาน 3) เป็นชุมชนที่เอื้ออาทร มีคุณธรรมและเป็นกัลยาณมิตรกันในทางวิชาการ 4) เป็นชุมชนที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพได้

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรในโรงเรียน ควรศึกษาบริบท สภาพแวดล้อมของการอยู่ร่วมกัน มีหลักในการอยู่ร่วมกันทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ มีความรู้สึก แบบเกื้อกูล เอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าต่อองค์กร และเป็นผลดีทำให้องค์กรนั้น เป็นองค์กรแห่งความสุข

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

8. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). คู่มือประกอบการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กรองกาญจน์ นาแพร่. (2560). การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- จิรัชญ์พัฒน์ ใจเมือง และคณะ. (2563). รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2560). ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 1(6); 34-41.

- นุสรรา วงศ์จันทร์ธา. (2557). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกจนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วิจารณ์ พานิช. (2554). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศิวกร รัตติโชติ. (2561). แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพเพื่อการวิจัย ในชั้นเรียนของครูในโรงเรียน
มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : วิธีวิจัยแบบผสมผสาน
วิธีการ. การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2560). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. (2565). คู่มือปฏิบัติงาน. บึงกาฬ : กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2559). แนวทางการส่งเสริม สนับสนุนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา.
ประกาศสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). คู่มือการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ของชุมชน
แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่สถานศึกษาสำหรับศึกษานิเทศก์. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.
- อัมพันธ์ ดอกเตย. (2565). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- อำนาจ เหลื่อน้อย. (2561). รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล. คุรุศาสตร์
ดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Chen, P. et al. (2016). Factors that develop effective professional learning communities in Taiwan. *Asia
Pacific Journal of Education*, 36(2); 248-265.
- Wang, J.H., Han, H.M., &Cui, X. (2013). A study of the teacher team construction based on the theory of
professional learning community. *Journal of Hebei University*, 38(2); 139-142.
- Wei, Y. (2018). The Development of Professional Learning Community Indicators for Higher Educational
Institutions in Guangxi Zhuang Autonomous Region People's Republic of China. Doctor of
philophy thesis educational administration. Loei Rajabhat University.
- Zhao, Y. (2013). Professional learning community and college English teacher' professional development.
Journal of Language Teaching and Research, 4(6); 1365-1370. 521-532.
- Zhu, S.H., & Wu, S.J. (2012). On construction of college foreign language teacher Professional Learning
community. *Journal of Northeast Normal University (Philosophy and Social Sciences)*, 3(1);
134-137.